МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Педагогічний факультет

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

**для здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю А1 Освітні науки**

Рівне – 2025

УДК 378.001.85
ББК 74.580.26
О – 64

Організація виробничої практики: методичні рекомендації з проведення виробничої практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А1 «Освітні науки» / РДГУ: укладачі: Р.Л.Сойчук, О.В.Боровець, О.А.Гудовсек, О.М.Синьчук, О.М.Третяк, Т.В.Яковишина. Рівне: РДГУ, 2023. 29 с.

У методичних рекомендаціях міститься систематизована інформація щодо методології та технології проведення виробничої практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А1 Освітні науки.

Даються рекомендації до виконання завдань практики, поради та вимоги до оформлення звітної документації, оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів.

Рецензенти:

О.О. Красовська, доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової та дошкільної освіти, ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука;

О.В. Невмержицька, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка.

Рекомендовано до друку кафедрою педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти РДГУ, протокол № 6 від «30» червня 2025 р.

Зміст

1. **Мета, завдання та зміст виробничої практики здобувачів вищої освіти**
   Загальні положення про організацію і проведення практики
   Мета виробничої практики
   Основні завдання виробничої практики
   Очікувані результати навчання:
   Зміст виробничої практики
   Організація та завдання практики
   Основні професійно-методичні вміння практикантів
   Основні психолого-педагогічні вміння практикантів
2. **Права та обов'язки практиканта**
3. **Обов'язки керівника практики**
4. **Навчально-методична робота практиканта**
   Методичні рекомендації щодо підготовки та аналізу лекції
   Карта оцінювання лекції
   Методичні рекомендації щодо підготовки та аналізу практичного / лабораторного заняття
   Орієнтовна схема методичної розробки заняття
   Карта оцінювання практичного / лабораторного заняття
5. **Діяльність практиканта як куратора академічної групи**
   Орієнтовна схема методичної розробки виховного заходу, проведеного в студентській академічній групі
   Орієнтовна програма спостереження та аналізу виховного заходу
6. **Підсумки виробничої практики**
7. **Схеми та зразки оформлення звітної документації**
8. **Вимоги до оцінювання здобувачів вищої освіти за підсумками виробничої практики**
9. **Рекомендована література**

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Загальні положення про організацію і проведення практики

Практика є інтегрованим компонентом формування професійної компетентності викладача закладу вищої освіти. Вона встановлює зв'язок між теоретичним навчанням і майбутньою професійною діяльністю.

Практика здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А1 Освітні науки проводиться у 2 та 3 семестрах.

Виробнича практика забезпечує підготовку майбутніх викладачів у реальному професійному середовищі ЗВО, на базі науково- методичних центрів РДГУ. За необхідності здобувачам надається можливість проходити виробничу практику на базі ЗВО-партнерів згідно з укладеними договорами.

Мета виробничої практики

Умови соціально-економічного та духовного розвитку суспільства, що постійно змінюються, посилення соціальної значущості педагогічної праці вимагають високої компетентності та професіоналізму науково- педагогічних кадрів для вищої школи. У зв'язку з цим великого значення набуває удосконалення та підвищення якості психолого-педагогічної та методичної підготовки майбутніх викладачів закладів вищої освіти.

У професійному становленні педагога вирішальна роль належить педагогічній практиці. Вона поєднує теоретичну підготовку магістрів з їх практичною діяльністю у ЗВО.

Мета виробничої практики здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти - формувати готовність здобувача до викладацької діяльності в закладах вищої освіти, аналізувати складні задачі і проблеми, здійснювати дослідницьку діяльність, розробляти і застосовувати традиційні та інноваційні методи, методики й технології організації освітнього процесу у реальному професійному середовищі ЗВО.

Основні завдання виробничої практики

Модуль 1:

- ознайомлення із основними напрямами професійної діяльності викладача ЗВО: навчальна, методична, наукова, організаційна, виховна;
- ознайомлення з плануванням та організацією навчальних занять, оволодіння методикою організації та контролю роботи здобувачів освіти у освітньому процесі;
- опанування засобами та методами організації та контролю самостійної роботи здобувачів освіти;
- оволодіння методикою підготовки до навчальних занять і методикою викладання циклу педагогічних дисциплін, самостійного проведення навчальних занять;
- вироблення вмінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методик навчання;
- формування вмінь професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- розвиток професійної готовності майбутнього викладача ЗВО до оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти;
- формування особистісної готовності до професійної діяльності викладача ЗВО.

Модуль 2:

- планування та організація навчальних занять, оволодіння методикою організації та контролю роботи здобувачів освіти в освітньому процесі;
- організація освітнього процесу на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук;
- управління навчально-пізнавальною діяльністю;
- оцінювання результатів навчання здобувачів освіти;
- розробка та реалізація інноваційних та дослідницьких проєктів із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм;
- моделювання та викладання освітніх курсів у ЗВО;

- ухвалення рішень з питань управління, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

Очікувані результати навчання:

У процесі практики у здобувачів вищої освіти формуються такі компетентності**:**

Інтегральна: Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні):

СК1. Здатність проєктувати і досліджувати освітні системи.

СК2. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.

СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.

СК4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті.

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

СК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Програмні результати навчання:

РН1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

РН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

РН4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.

РН5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

РН7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

РН8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

РН9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

РН10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

РН11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

Зміст виробничої практики

Виробнича практика передбачає:

- вивчення особливостей організації освітнього процесу у закладі вищої освіти (робота з нормативними документами);
- ознайомлення зі змістом освіти з обраного фаху (робочі програми навчальних дисциплін, силабуси, освітні контенти та ін.);
- відвідування та аналіз лекційних, практичних / лабораторних занять викладачів кафедри та здобувачів-практикантів, їх психолого- педагогічний аналіз;
- планування власної викладацької діяльності, підготовку до занять;
- розробку та проведення лекційних занять;
- розробку та проведення практичних / лабораторних занять;
- підготовку необхідних наочних посібників для читання лекцій та проведення практичних / лабораторних занять;
- виконання обов'язків куратора студентської академічної групи;
- участь у засіданнях кафедри, в роботі науково-методичних центрів, конференцій, семінарів, тощо;
- підготовку та публікацію матеріалів наукового дослідження.

До змісту практичної діяльності практиканта як викладача закладу вищої освіти входить:

- складання тематичного плану і планів окремих занять;
- проведення занять за складеним планом;
- відвідування занять викладачів кафедри та здобувачів- практикантів;
- проведення психолого-педагогічного та методичного аналізу відвіданих лекційних та практичних / лабораторних занять;
- перевірка письмових робіт;
- проведення консультацій для здобувачів;
- підготовка і проведення позааудиторного заходу;
- проведення тестування студентів з метою виявлення рівня володіння знаннями;
- проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння здобувачами;
- вивчення наукової методичної літератури з метою теоретичного осмислення і оптимізації реального освітнього процесу;
- виконання індивідуальних дослідних психолого-педагогічних завдань протягом практики та складання відповідного звіту.

До змісту практичної діяльності практиканта як куратора академічної групи входить:

- ознайомлення з організацією освітнього процесу в університеті;
- ознайомлення з комплексним планом організаційно-виховної роботи в університеті, планом виховної роботи на факультеті, в академічній групі;
- планування виховної роботи в академічній групі;
- відвідування та аналіз виховних заходів, що проводять інші практиканти;
- підготовка і проведення виховного заходу;

• проведення психолого-педагогічного вивчення як особистості окремих здобувачів, так і колективу групи в цілому.

Організація та завдання виробничої практики

Організація діяльності практиканта передбачає три етапи: початковий, основний і заключний.

№ п/п	Завдання практики
	Модуль 1
	Початковий етап
1	бере участь у настановній конференції з практики;
2	вивчає розклади занять, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, силабуси, освітні контенти, інші документи
3	знайомиться з академічною групою, в якій буде працювати як куратор, вивчає план виховної роботи куратора, визначає тематику та форму проведення виховного заходу
4	складає індивідуальний план роботи, подає його на затвердження керівнику практики
5	Наприкінці початкового етапу керівник практики разом із здобувачем складають розклад: • занять, що проводитиме здобувач; • виховних заходів, що проводитиме практикант; • взаємовідвідувань занять.
	Основний етап
6	відвідує та аналізує не менше 10 занять, які проводять викладачі
7	проводить **не менше 4 занять, з них не менше 2 лекційних**. Практикант допускається до проведення заняття тільки за наявності розгорнутого плану-конспекту заняття, затвердженого викладачем чи керівником практики
8	розробляє та виготовляє необхідні для проведення заняття допоміжні засоби навчання
9	готує і проводить один виховний захід;
10	відвідує та аналізує виховний захід, що проводять інші практиканти
11	бере участь у науково-практичних заходах, готує доповідь, публікацію матеріалів наукового дослідження
12	бере участь у профорієнтаційній роботі.
	Заключний етап
13	готує звітні матеріали з виробничої практики
14	здає звітну документацію керівнику практики для перевірки та оцінювання
15	захищає звіт з практики на засіданні комісії
16	бере участь у підсумковій конференції

	Модуль 2
	Початковий етап
1	бере участь у настановній конференції з практики
2	вивчає розклади занять, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, силабуси, освітні контенти, інші документи
3	знайомиться з академічною групою, в якій буде працювати як куратор, вивчає план виховної роботи куратора, визначає тематику та форму проведення виховного заходу
4	складає індивідуальний план роботи, подає його на затвердження керівнику практики
5	Наприкінці початкового етапу керівник практики разом із здобувачем складають розклад: • занять, що проводитиме здобувач; • виховних заходів, що проводитиме практикант; • взаємовідвідувань занять

	Основний етап
6	проводить **не менше 12 занять, з них не менше 6 лекційних.** Практикант допускається до проведення заняття тільки за наявності розгорнутого плану-конспекту заняття, затвердженого викладачем чи керівником педпрактики
7	розробляє та виготовляє необхідні для проведення заняття допоміжні засоби навчання
8	відвідує та аналізує не менше 5 занять, які проводять інші практиканти
9	готує і проводить один позааудиторний та один виховний захід
10	відвідує та аналізує виховний захід, що проводять інші практиканти
11	бере участь у науково-практичних заходах, готує доповідь, публікацію матеріалів наукового дослідження
12	бере участь у профорієнтаційній роботі
	Заключний етап
13	готує звітні матеріали з виробничої практики
14	здає звітну документацію керівнику практики для перевірки та оцінювання
15	захищає звіт з практики на засіданні комісії
16	бере участь у підсумковій конференції

Структура виробничої практики

№ п/п	Вид роботи	Кількість годин
	Модуль 1	
	Змістовий модуль 1	
1	Участь у настановній конференції	2
2	Ознайомлення з основними нормативними документами, що регулюють організацію освітнього процесу у ЗВО	6
3	Ознайомлення із студентським контингентом академічної групи, за якою практикант буде закріплений як помічник куратора	2
4	Укладання індивідуального плану роботи	4
5	Укладання власного розкладу занять та заходів, що плануються	4
	Змістовий модуль 2	
6	Відвідування навчальних занять, консультацій, кураторських годин, які проводять керівники практики та інші викладачі	20
7	Відвідування навчальних занять академічної групи, з якою практикант буде працювати під час проведення практичних, лабораторних занять	20
8	Виконання обов'язків куратора академічної групи, підготовка поточної документації щодо успішності студентів академічної групи	22
9	Виконання доручень завідувача випускової кафедри та її викладачів	10
10	Розробка навчальних занять	16
11	Проведення навчальних занять в академічній групі	8
12	Розробка виховного заходу	4
13	Проведення виховного заходу	2
14	Участь у науковій та методичній роботі випускової кафедри	10
15	Виконання поточних завдань куратора академічної групи	10
16	Участь у кафедральних та факультетських заходах	8
17	Проведення педагогічного експерименту (за потреби), підготовка та публікація матеріалів наукового дослідження	16
	Змістовий модуль 3	
18	Укладання звітних матеріалів з практики	6
19	Підготовка презентації результатів виконаних завдань та досліджень	6
20	Захист звітних матеріалів на засіданні комісії	2
21	Участь у підсумковій конференції	2
	Загальний обсяг	**180 год.**

	Модуль 2	
	Змістовий модуль 4	
22	Участь у настановній конференції	2
23	Робота з основними нормативними документами, що регулюють організацію освітнього процесу у ЗВО	3
24	Ознайомлення із студентським контингентом академічної групи, за якою практикант буде закріплений як помічник куратора	3
25	Укладання індивідуального плану роботи, власного розкладу занять та заходів, що плануються	3
	Змістовий модуль 5	
26	Відвідування навчальних занять, консультацій, кураторських годин, які проводять керівники практики та інші викладачі	10
27	Виконання обов'язків куратора академічної групи, підготовка поточної документації щодо успішності студентів академічної групи	8
28	Виконання доручень завідувача випускової кафедри та її викладачів	6
29	Розробка навчальних занять	26
30	Проведення навчальних занять в академічній групі	26
31	Розробка позааудиторного та виховного заходів	6
32	Проведення позааудиторного та виховного заходів	6
33	Участь у науковій та методичній роботі випускової кафедри	10
34	Виконання поточних завдань куратора академічної групи	10
35	Участь у кафедральних та факультетських заходах	5
36	Проведення педагогічного експерименту (за потреби), підготовка та публікації матеріалів наукового дослідження	12
	Змістовий модуль 6	
37	Укладання звітних матеріалів з практики	5
38	Підготовка презентації результатів виконаних завдань та досліджень	5
39	Захист звітних матеріалів на засіданні комісії	2
40	Участь у підсумковій конференції	2
	Загальний обсяг	**150 год.**

Організація діяльності практикантів

Основні професійно-методичні вміння практикантів

За період педагогічної практики здобувачі повинні оволодіти професійно- методичними вміннями викладача ЗВО у такому обсязі.

1. Конструктивно-планувальні вміння:

• складати тематичний план циклу занять (модуля) та плани- конспекти окремих занять з урахуванням умов навчання і рівня підготовки студентів; визначати цілі заняття (практичні, соціокультурні, розвиваючі, виховні та професійні) з урахуванням ступеня навчання та місця цього заняття в циклі занять (модулі);

• обирати ефективні прийоми досягнення визначених цілей з урахуванням рівня підготовки студентів;

• створювати необхідні допоміжні засоби навчання для проведення занять.

2. Комунікативно-навчальні вміння:

• встановлювати ефективну взаємодію/комунікацію з

дотриманням етичних норм конструктивної командної роботи;

для забезпечення одноосібної/

• вміти добирати оптимальні засоби та прийоми спілкування і мотивації, адекватні форми та методи педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами;

• проявляти емпатію та толерантність, враховувати особливості комунікативної діяльності, зокрема і в електронній мережі.

3. Організаційні та методичні вміння:

• організовувати виконання розробленого плану заняття;

• забезпечувати навчально-пізнавальну діяльність студентів згідно з планом заняття;

• вносити методично виправдані корективи в план заняття з урахуванням конкретної ситуації, що склалася на занятті;

• вчити студентів найбільш раціональним прийомам самостійної роботи у позааудиторний час;

• раціонально поєднувати на занятті колективні (фронтальні, групові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням їх особливостей;

• методично доцільно застосовувати інноваційні та інтерактивні технологіїнавчання,різноманітнідопоміжнізасоби навчання;

• визначати об'єкти контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів і добирати відповідні їм способи контролю.

4. Розвивально-виховні вміння:

• реалізовувати загальноосвітній, розвивальний, виховний та соціокультурний потенціал навчального матеріалу заняття;

• формувати і розвивати інтелектуальну та емоційну сфери особистості студента, його пізнавальні інтереси;

• вирішувати завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного та міжкультурного виховання студентів.

5. Дослідницькі вміння:

• вивчати ставлення студентів до предмета і виявляти рівень сформованості їхніх навичок і вмінь;

• проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін освітньої діяльності;

• спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід викладачів і практикантів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї педагогічної діяльності;

• вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати освітній процес, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми та прийоми навчання.

Основні психолого-педагогічні вміння практикантів

Під час практики здобувачі повинні оволодіти такими основними психолого-педагогічними вміннями:

Гностичні вміння:

• уміння вивчати особистість студента, колектив академгрупи;

• аналізувати психолого-педагогічну літературу;

• визначати рівень розвитку і вихованості студентів, оптимальні засоби педагогічного впливу на них;

• формулювати цілі освітньої роботи та висувати конкретні педагогічні завдання;

• оцінювати власну педагогічну діяльність, її сильні і слабкі сторони;

• аналізувати досвід колег і враховувати його в своїй діяльності.

Проєктувальні вміння:

• уміння прогнозувати розвиток особистості кожного студента і групи в цілому;

• моделювати цілі, завдання, зміст, засоби освітнього процесу;

• враховувати вікові та індивідуальні особливості студента; • прогнозувати власну систему педагогічної діяльності.

Конструктивні вміння:

• уміння планувати спільно зі студентами навчальну та виховну роботу;

• добирати доцільні форми і методи навчальної та виховної роботи;

• планувати раціональну структуру заняття, визначати методику його проведення;

• визначати характер діяльності студентів під час проведення

навчальних занять та виховних заходів;

• конструювати прийоми виховної взаємодії зі студентами в процесі підготовки та проведення навчальних занять та виховних заходів.

Комунікативні вміння:

• уміння встановлювати правильні взаємовідносини зі студентами, викладачами;

• створювати сприятливе освітнє середовище для розвитку інтересів, здібностей та нахилів студентів;

• впливати на студентів через організацію їх діяльності;

• регулювати міжособистісні стосунки в групі, уміло орієнтуватися в педагогічних ситуаціях;

• передбачати, прогнозувати поведінку студентів у відповідь на педагогічні впливи;

• керувати власними емоціями, поведінкою в процесі взаємовідносин зі студентами.

Організаторські вміння:

• уміння стимулювати розвиток колективу студентів і кожного зі студентів, їх активність, ініціативу та самодіяльність;

• пробуджувати у студентів впевненість у своїх можливостях;

• спільно зі студентами організовувати їх життєдіяльність, наповнюючи її цікавими творчими справами;

• сприяти накопиченню у студентів соціального досвіду, формуванню позитивних рис;

• адекватно, справедливо оцінювати досягнення кожного студента;

• ефективно організовувати свою діяльність і свій час.

2. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПРАКТИКАНТА

Здобувач має право:

1. Вносити пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу, організації педагогічної практики.

2. Отримувати консультації викладачів та керівників практики з усіх питань проведення педагогічної практики.

3. Мати один день на тиждень для самостійної роботи (субота).

Здобувач зобов'язаний:

1. Взяти участь у настановній конференції з педагогічної практики та підсумковій конференції / засіданні кафедри.

2. Працювати в університеті не менше п'яти днів на тиждень.

3. У повному обсязі виконувати завдання практики, передбачені програмою. Виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність.

4. Допомагати куратору академгрупи у проведенні виховної роботи серед студентів.

5. Виконувати Статут, Правила внутрішнього розпорядку університету, розпорядження деканату, завідувача кафедри, викладачів та керівника практики.

6. Своєчасно звітувати про виконання програми практики, подавши керівнику необхідну документацію.

7. Староста групи зобов'язаний вести облік відвідування практикантами університету, вчасно інформувати керівника практики про зміни в розкладі занять, у графіку проведення виховних заходів, про відсутність студентів (з поважних чи неповажних причин), про стан взаємовідвідування практикантами занять та виховних заходів.

3. ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ

Діяльність керівника практики здійснюється у чотири етапи: *етап попередньої роботи, початковий, основний та підсумковий.*

На етапі попередньої роботи керівник практики виконує такі обов'язки:

• бере участь у семінарі-інструктажі та настановній конференції;

• керівник практики здійснює попередній відбір груп (для закріплення за ними практикантів), викладачів та кураторів, вирішує інші організаційні питання.

На початковому етапі обов'язки керівника педагогічної практики такі:

• проводить організаційне заняття з академічною групою студентів;

• організовує знайомство практикантів із закріпленими за ними студентськими академічними групами;

• надає допомогу студентам при складанні ними індивідуальних планів роботи;

• допомагає старості групи скласти загальні розклади занять, позааудиторних заходів, взаємовідвідувань практикантами занять;

• керівник практики подає завідувачу кафедри загальний розклад занять, а також позааудиторних, виховних заходів, взаємовідвідувань здобувачами вищої освіти занять.

На основному етапі обов'язки керівника практики такі:

• надає консультації з планування циклу занять (всіх занять модуля) і складання планів-конспектів окремих занять, підготовки наочних посібників і технічних засобів навчання, проведення позааудиторних заходів;

• відвідує та проводить аналіз занять, проведених здобувачами;

• надає методичну допомогу студентам в організації ними виховної роботи, що проводиться в процесі навчання та позааудиторний час, здійснює контроль за її проведенням;

• відвідує і організовує обговорення виховних та позааудиторних заходів, здійснює контроль за взаємовідвідуванням ними цих заходів;

• разом з кураторами груп, до яких прикріплено практикантів, сприяє забезпеченню оптимальних умов для проведення студентами виховної роботи, організації позааудиторних виховних заходів;

• сприяє у проведенні наукових досліджень за обраною темою;

• долучає здобувачів до проведення наукових та методичних семінарів.

На підсумковому етапі педагогічної практики обов'язки керівника практики такі:

• перевіряє звітну документацію та оцінює роботу кожного здобувача.

Оцінка за практику виставляється не пізніше, ніж через три дні після її закінчення;

• складає звіт про результати практики і подає його відповідальному за організацію та проведення практики не пізніше, ніж через тиждень після закінчення практики;

• на підсумковій конференції викладачі, куратори, керівник практики характеризують роботу кожного практиканта.

4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА ПРАКТИКАНТА

Упродовж практики здобувачів вищої освіти повинні ознайомитися з основними видами наукової, навчальної, методичної та виховної роботи викладачів кафедри. З цією метою вони вивчають основну документацію кафедри: плани роботи кафедри, робочі навчальні програми курсів, викладання яких забезпечує кафедра, методичні розробки викладачів кафедри, їх науковий доробок.

Методичні рекомендації щодо підготовки та аналізу лекції

Процес підготовки лекції складається з таких етапів:

• визначення теми, її місця в навчальному курсі, зв’язку з попередніми і наступними темами;

• постановка та осмислення мети лекції як очікуваних результатів, яких бажає досягнути лектор (формування наукових понять, знань, оволодіння принципами, орієнтирами виконання дій тощо);

• виокремлення основних питань, головної ідеї, що пронизує усю лекцію, осмислення задуму лекції;

• опрацювання необхідної науково-теоретичної літератури, навчально- методичних посібників, сучасних наукових досліджень;

• визначення обсягу навчальної інформації, зокрема обсягу матеріалу з кожного питання, відбір важливої наукової і навчальної інформації;

• складання плану лекції;

• мислене уявлення конкретної студентської аудиторії, для якої готується лекція, характерних особливостей студентів відповідного курсу, усвідомлення специфіки їхнього фаху, своєрідності поведінки під час лекції, кількості людей в аудиторії;

• структурування змісту навчальної інформації за питаннями, дотримання логіки, послідовності, системності, продумування питань для дискусії, діалогу, аргументів для доказу тверджень, прикладів з практичної діяльності із врахуванням фаху і специфіки студентської аудиторії, відбір доцільних методів, прийомів;

• мислене проговорювання, осмислення змісту навчальної інформації з різних точок зору, усвідомлення власного розуміння навчального матеріалу;

• підбір і підготовка наочного матеріалу;

• написання повного тексту лекції із використанням чітких визначень і формулювань;

• усне проголошення змісту лекції або окремих фрагментів; вироблення, коректування моделі, стилю, манер ораторського виступу і взаємодії зі студентами.

Основні критерії лекційної майстерності представлено у карті оцінювання лекції.

Карта оцінювання лекції

Магістр _____

Навчальна дисципліна_____

Факультет_____ Курс, група _____ Тема лекції _____

Критерії оцінювання	Зміст критерію	Оцінка, зауваження
Змістовність лекції	Науковий рівень, відповідність новітнім досягненням науки та практики Наявність узагальнень, переконливість Відображення дискусійних питань, постановка наукових проблем Відповідність лекції програмам і навчальному плану Виховна роль	
Професійна спрямованість	Формування професійного світогляду здобувачів вищої освіти на лекції Розширення соціальної сутності проблемних питань Зв'язок матеріалу з професійними інтересами підготовки спеціалістів	
Методичний рівень	Застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності студентів Використання елементів зворотного зв'язку Наявність міжтематичних зв'язків	
Структура лекції	Формулювання мети Наявність плану Наявність літературних джерел Чітка композиційна побудова Логічна послідовність і взаємозв'язок частин лекції Виділення головних ідей і моментів	
Стиль лекції	Чіткість і доступність викладення думок Темп викладення матеріалу Наочність інформації (таблиці, плакати тощо) Застосування технічних засобів навчання Наявність мовного контакту з аудиторією	
Майстерність лектора	Рівень вільного володіння лекційним матеріалом Емоційність, культура мовлення Зовнішній вигляд Тактовне ставлення до студентів Уміння зняти напруження і втому аудиторії	

Висновки, пропозиції і рекомендації_____

Оцінка якості лекції: (відмінно, добре, задовільно, незадовільно)_____

Лекцію перевірили: _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Дата_____ Підпис _____

Методичні рекомендації щодо підготовки та аналізу практичного / лабораторного заняття:

✓ проаналізуйте тему заняття, подумайте над його дидактичними цілями і основними проблемами, які винесені на обговорення;

✓ опрацюйте рекомендовану навчальну, наукову та методичну літературу, при цьому обов'язково конспектуйте і занотовуйте прочитане, виписуйте те, що, на ваш погляд, сприятиме ефективному проведенню заняття;

✓ намагайтеся сформулювати свою думку з кожного питання і обґрунтовуйте свої міркування;

✓ запишіть запитання, які виникли у вас під час підготовки до проведення заняття, зверніться за консультацією до викладача;

✓ складіть розгорнутий план-конспект проведення заняття, ретельно обдумуючи його етапи, структурні елементи, навчальні питання, що виносяться на розгляд, завдання для студентів, методи, прийоми та засоби навчання, за допомогою яких забезпечуватиметься навчально-пізнавальна діяльність студентів на занятті.

Практикант розгорнуту методичну розробку заняття затверджує у викладача.

Орієнтовна схема методичної розробки заняття

З курсу _____
Тема _____
Навчальна мета _____
Виховна мета _____
Розвивальна мета _____
Тип заняття _____
Методи _____
Міжпредметна інтеграція _____

Матеріали активізації студентів під час заняття:

Наочні посібники _____
Роздатковий матеріал _____
ТЗН _____
Література основна _____
Література додаткова _____

План і організаційна структура заняття

№	Основні етапи заняття, їх функції, тривалість	Питання теми, методи, засоби навчання і активізації діяльності студентів	Додатки, зміни
I	***Підготовчий етап***		
1	Організація заняття		
2	Постановка навчальних цілей		
3	Мотивація навчальної діяльності		
4	Питання для активізації Пізнавальної діяльності студентів (контроль вихідного рівня знань)		
II	***Основний етап***		
1	Вивчення нового матеріалу План заняття		
2	Організація самостійної роботи студентів		
III	***Заключний етап***		
1	Закріплення і контроль основних положень		
2	Виставлення і коментування оцінок		
3	Загальні висновки. Відповіді на можливі запитання		
4	Домашнє завдання, завдання для самостійної роботи студентів		

Здійснити аналіз та зробити висновки про якість практичного / лабораторного заняття можна з допомогою карти оцінювання заняття.

Карта оцінювання практичного / лабораторного заняття

Магістр _____
Навчальна дисципліна _____
Факультет _____ Курс, група _____
Тема заняття _____

Критерії оцінювання	Зміст критерію	Оцінка, зауваження
Змістовність практичного заняття	Відповідність теми заняття змісту програми і навчального плану Відповідність змісту заняття сучасним проблемам практики Рівень досягнення мети заняття Рівень повноти розкриття тематичних питань	
Структура практичного заняття	Визначення теми і мети заняття Надання методичних вказівок для виконання практичного завдання Надання переліку рекомендованої літератури для поглибленого вивчення окремих питань Організація процесу навчання студентів Організація зворотного зв'язку на етапах закріплення певного навчального досвіду Організація об'єктивного контролю навчальної діяльності студентів	
Методичний рівень	Застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності студентів Пояснення складного навчального матеріалу Надання наочної інформації Наявність елементів управління ходом проведення заняття Використання елементів зворотного зв'язку на всіх етапах засвоєння навчальної інформації Наявність методичних вказівок до самостійного виконання завдань Наявність тестів для контролю знань	
Професійна спрямованість	Формування професійного світогляду студентів на занятті Розширення соціальної сутності проблемних питань Зв'язок практичного матеріалу з професійними інтересами підготовки спеціалістів	
Майстерність викладача	Рівень вільного володіння практичним матеріалом Уміння заохочувати студентів до якісної навчальної діяльності Уміння організовувати дискусію та обговорення навчального матеріалу, культура мовлення Тактовне ставлення до студентів Уміння зняти напруження і втому аудиторії	

Висновки, пропозиції і рекомендації _____
Оцінка якості заняття (відмінно, добре, задовільно, незадовільно):____
Заняття перевірили: _____
(прізвище, ім'я, по батькові)
Дата _____ Підпис _____

Здобувачі залучаються також до організації та проведення окремих позааудиторних заходів, що проводяться на кафедрі (засідання студентських гуртків та проблемних груп, проведення студентських олімпіад, наукових студентських конференцій тощо). Практиканти вивчають плани наукової роботи кафедри, плани роботи наукових студентських гуртків та проблемних груп, гуртків.

5. ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАКТИКАНТА ЯК КУРАТОРА АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ

Під час проходження практики магістранти виконують обов'язки куратора академічної групи. Вони складають план виховної роботи разом зі студентами групи на основі вивчення рівня їхньої вихованості, потреб, інтересів. У процесі планування та проведення виховної роботи зі студентами групи практиканти керуються орієнтовною програмою діяльності куратора групи. Під час практики здобувачі планують, готують і проводять зі студентами групи виховні заходи, а також відвідують та аналізують виховні заходи, які проводять інші практиканти.

Орієнтовна схема
методичної розробки виховного заходу,
проведеного в студентській академічній групі

Виховний захід проведено магістрантом _____
(прізвище, ім'я, по батькові)
У групі _____факультету РДГУ
«_____» _____20 р.
1. Тема заходу _____
2. Виховна мета _____
3. Форма організації (бесіда, диспут, дискусія, «круглий стіл» тощо);
4. Обладнання (ТЗН, наочність тощо);
5. Методичне оснащення (використана література, методичні розробки тощо).
6. Підготовчий етап (бесіди з наставником студентської академічної групи; виявлення потреб, інтересів та можливостей студентів групи; визначення активу студентів з підготовки та проведення заходу; допомога активу студентів у підготовці заходу – розподіл доручень, підбір матеріалів, складання сценарію, обладнання, репетиції тощо).
7. Зміст заходу (сценарій):
а) *Вступна частина* (актуалізація теми заходу; до 5 хв.).
б) *Основна частина* (розвиток бесіди, диспуту, дискусії – до 40 хв).
в) *Заключна частина* – підведення підсумків (теоретичні висновки, практичне значення, рекомендації; до 10 хв.)
8 Аналіз виховного заходу.

Орієнтовна програма спостереження та аналізу виховного заходу

Дата «____» _____року.
Прізвище та ініціали практиканта _____
Тема виховного заходу і форма проведення _____
_____

№	**Методичні вимоги до організації і проведення виховного заходу**	Висновки, зауваження
1	*Тема заходу.* Її актуальність і вмотивованість. Відповідність віковим особливостям, запитам та інтересам студентів конкретної групи. Участь студентів у виборі теми.	
2	*Мета заходу.* Її чіткість, конкретність, спрямованість на підвищення рівня розвитку вихованості студентів.	
3	*Форма проведення заходу* Доцільність вибору певної форми, її відповідність темі, меті, змісту виховного заходу та особливостям студентів. Врахування можливості активної участі в заході всіх чи більшості студентів.	
4	*Підготовка заходу* Наявність і продуманість плану чи програми його підготовки. Конкретність доручень студентам, доведення до них кінцевої мети заходу,	

	змісту організаторської діяльності в процесі підготовки, їх прав та обов'язків.	
5	*Проведення заходу.* Гуманність і демократичність взаємовідносин педагогів, активу з усіма учасниками заходу. Точність і організованість початку. Естетичність оформлення. Підготовка студентів до активного сприйняття нової інформації. Змістовність заходу. Достовірність, науковість та емоційна насиченість фактичного матеріалу, зв'язок з життям, опора та життєвий досвід студентів. Доцільність відбору методів і методичних прийомів. Роль викладача у проведенні заходу. Увага, зацікавленість, дисциплінованість студентів. Наявність елементів дискусії, проблемності, відвертої розмови. Раціональне використання наочності, ТЗН. Спрямованість на розвиток особистості, загально- людських рис, на підвищення культурного рівня студента.	
6	*Загальні висновки.* Досягнення мети, реалізація розвиваючих, виховних, пізнавальних цілей заходу. Ставлення студентів до заходу, ступінь їх задоволення. Що дає виховний захід для розвитку студентів, формування у них: а) громадянської позиції, власної гідності, морально- вольових якостей, уявлень, відповідальності за свої дії; б) естетичних почуттів та смаків.	
7	*Роль* заходу у формуванні в студентів ціннісного ставлення до суспільства і держави, людей, до себе (свого фізичного, психічною, соціального «Я»), природи, праці, мистецтва.	

Висновки, пропозиції і рекомендації _____
Оцінка якості заходу: (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) _____
Заняття перевірили: _____
(прізвище, ім’я, по батькові)
Дата _____ Підпис _____

6. ПІДСУМКИ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Поточний контроль роботи здобувачів здійснюється регулярно керівником практики. Після повного завершення практики студенти звітують про виконання її програми та складають диференційований залік.

Основними об'єктами оцінки результатів практики є:

а) ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь;

б) рівень теоретичного осмислення здобувачем своєї освітньої та науково-дослідницької діяльності: її мети, змісту, методів.

Для оцінки результатів практики використовуються такі методи:

1) спостереження за діяльністю студентів у процесі практики, а також аналіз якості їх роботи;

2) аналіз якості їх роботи на наукових і методичних семінарах, консультаціях, засіданнях кафедри;

3) бесіди з викладачами, кураторами, іншими здобувачами;

5) оцінка діяльності практикантів керівником та викладачами;

6) самооцінка здобувачами своєї підготовленості до навчальної, виховної та науково-дослідної роботи та її якості;

7) аналіз документації з практики.

За результатами практики студенти готують і здають керівникові практики такі **звітні матеріали:**

1. Індивідуальний план роботи.

2. Звіт та презентація про виконану під час практики роботу.
3. Конспекти лекцій з протоколами їх обговорення.
4. Методичні розробки практичних / лабораторних занять з протоколами їх обговорення.
5. Конспект виховного та позааудиторного заходів.
6. Письмовий аналіз занять та виховного заходу, проведених іншими практикантами.
7. Характеристика практиканта, складена керівником та завірена підписом завідувача кафедри.

7. СХЕМИ ТА ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Керівник практики _____
«_____» _____20____ р.

Індивідуальний план роботи

практиканта____курсу спеціальності А1 «Освітні науки»,
_____
(прізвище, ім'я, по батькові)
на період практики з_____до_____ 20____ р.

Розділ	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
I.	**Початковий етап педагогічної практики** Участь у настановній конференції, у груповій роботі з керівником практики. Знайомство зі студентами групи, з планом роботи куратора. Ознайомлення з робочою програмою курсу, підручниками, методичними розробками, з планом роботи викладача. Складання індивідуального плану та його затвердження.		
II.	**Основний етап** ***Навчально-методична робота*** Ознайомлення з планом роботи кафедри, планом засідань. Ознайомлення з робочими навчальними програмами та силабусами, освітніми контентами. Підготовка та проведення лекцій. Підготовка та проведення практичних /лабораторних занять Відвідування і аналіз лекцій та практичних занять, що проводять викладачі та інші практиканти. Виготовлення допоміжних засобів навчання. Участь у наукових та методичних семінарах, конференціях, що проходять на кафедрі, в університеті. ***Виховна робота в групі*** Ознайомлення з системою навчально-виховної роботи на факультеті та в групі (за якою закріплений студент). Ознайомлення з системою роботи куратора групи. Вивчення студентів групи.		

	Виконання функцій та обов'язків куратора. Підготовка та проведення виховного заходу. Відвідування виховних заходів, які проводять практиканти, їх аналіз. ***Позааудиторна робота*** Підготовка і проведення одного позааудиторного заходу (науково-практичні студентські конференції, студентські олімпіади, засідання гуртків чи проблемних груп тощо).		
III.	**Заключний етап педагогічної практики** Підготовка звітних матеріалів. Участь у підсумкових заходах з педагогічної практики		

Орієнтовна схема звіту

Звіт

про виробничу практику

здобувача___ ___курсу спеціальності А1 «Освітні науки»,

_____

прізвище, ім'я, по батькові

Термін практики з _____ ___до_____ ____ 20____ р.

Керівник _____

1. *Кількісні результати педагогічної практики:*

а) кількість відвіданих занять (у годинах);

б) кількістьпроведенихзанять(угодинах);

в) кількість і короткий зміст проведених заходів: позааудиторного, виховного заходу;

г) кількість відвіданих позааудиторних і виховних заходів;

д) кількість наукових і методичних семінарів, в яких взяв участь здобувач тощо.

2. Початковийетап виробничої(асистентської)практики:

• участь у настановній конференції;

• знайомство з викладацьким складом кафедри;

• ознайомлення з планом роботи викладача, планом виховної роботи куратора академічної групи, знайомство зі студентами.

3. Навчально-методична робота:

- складання тематичного плану з певної дисципліни на період педагогічної практики;
- відвідування занять викладачів та практикантів, їх аналіз;
- проведення лекційних та практичних /лабораторних занять в закріплених групах;
- підготовка допоміжних засобів навчання та їх загальна коротка характеристика;
- проведення позааудиторного заходу та його аналіз.

4. Проведення виховної роботи зі студентами:

• ознайомлення з системою роботи куратора;

• вивчення студентів групи;

• виконання функцій та обов'язків куратора;

• відвідування виховних заходів, проведених практикантами, їх загальна коротка характеристика;

• загальна характеристика проведеного виховного заходу.

8. ВИМОГИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

за підсумками виробничої практики

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1

кількість і якість зданих методичних розробок лекційних, практичних, лабораторних занять (4 розробок)	8
кількість і якість проведених студентом занять (4 занять)	32
кількість та аналіз відвіданих ним занять колег-практикантів (10 занять)	20
проведення педагогічного експерименту (за потреби), публікація матеріалів наукового дослідження	16
якість проведеного виховного заходу	6
оформлення методичної розробки і аналізу виховного заходу	6
оформлення документації	6
захист звітних матеріалів на засіданні комісії	6
ВСЬОГО	**100**

Модуль 2

кількість і якість зданих методичних розробок лекційних, практичних, лабораторних занять (12розробок)	12
кількість і якість проведених студентом занять (12 занять)	48
кількість та аналіз відвіданих ним занять колег-практикантів (5 занять)	10
проведення педагогічного експерименту (за потреби), публікація матеріалів наукового дослідження	12
якість проведеного позааудиторного і виховного заходу	8
оформлення методичної розробки і аналізу виховного заходу	2
оформлення документації	4
захист звітних матеріалів на засіданні комісії	4
ВСЬОГО	**100**

Загальна оцінка виставляється як сума отриманих практикантом балів.

Шкала оцінювання

Оцінка за 100-бальною шкалою	90-100	82-89	74-81	64-73	60-63	35-59	1-34
Оцінка ECTS	A	B	C	D	E	FX	F
Оцінка	відмінно	добре		задовільно		незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання результатів практики

Кількість балів	**Зміст критеріїв оцінювання**
Відмінно (90-100)	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, логічно та обґрунтовано виклав та бездоганно оформив звіт про проходження практики, який за змістом, обсягом, структурою відповідає вимогам до практики; виявив високий рівень практичних умінь під час виконання завдань практики; упевнено та аргументовано здійснив захист практики.
Добре (82-89)	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, виклав з певними незначними порушеннями послідовності та оформив звіт про

	проходження практики, який за змістом, обсягом, структурою відповідає вимогам до практики; виявив високий рівень практичних умінь під час виконання завдань практики; упевнено та аргументовано здійснив захист.
Добре (74-81)	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, виклав з певними незначними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за змістом, обсягом, структурою в основному відповідає вимогам до практики; виявив рівень практичних умінь під час виконання завдань практики, необхідний для переважно успішного розв'язання практичних завдань; здійснив захист практики з деякими неточностями у другорядному матеріалі, які виправив самостійно.
Задовільно (60-73)	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, виклав з певними незначними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за змістом, обсягом, структурою в основному відповідає вимогам до практики, але визначається неточностями, порушенням логіки; виявив рівень практичних умінь під час виконання завдань практики, необхідний для розв'язання переважної більшості практичних завдань; здійснив захист практики зі значними помилками та порушенням послідовності, які виправив з допомогою викладача
Незадовільно (0-59)	Здобувач вищої освіти не повністю виконав програму практики, працював під час практики безсистемно; підготував, виклав зі значними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за змістом, обсягом, структурою лише частково відповідає вимогам до практики; виявив недостатній рівень практичних, умінь під час виконання завдань практики, необхідний для розв'язання практичних завдань; здійснив захист практики зі значними помилками та порушенням послідовності, які не зміг виправити.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навч. літератури, 2006. 386 с.

2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. Київ: Академвидав, 2015. 334 с.

3. Каплінський В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2017. 222 с.

4. Організаційно-методичне забезпечення освітньої діяльності. Ч. 13. Практична підготовка студентів: методичний посібник / уклад. Ю.Л.Кишакевич, В.Й.Кобрій, М.І.Шубак. Дрогобич: Редакційно- видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2011. 112 с.

5. Дубасенюк О. А., Антонова О. Є. Методика викладання педагогіки: курс лекцій. Житомир:Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. 328с.

6. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Харків: Вид-то; «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.

Допоміжна

1. Авторські педагогічні технології в освітньо-виховному середовищі вищої школи: колект. монографія / за ред. Акімової О.В., Каплінського В.В. Вінниця, ТОВ «Ніланд ЛТД». 2015. 180 с.

2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи. Київ: Кондор, 2008. 272 с.

3. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади; Кн.2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навч.-метод.видання. Київ: Либідь, 2003.

4. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студ. мгістратури. Київ: Освіта, 2005. 396 с.

5. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посіб. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.

6. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.

7. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 486 с.

8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.

9. Науково-педагогічне дослідження : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семеног, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. Суми : СОІППО, 2015. 190 с.

10. Освітні технології: Посібник/За ред. О.М.Пєхоти. Київ:А.С.К., 2001. 256с. 11. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / за ред. З.Н.Курлянд. [2-ге вид., перероб. і доп.]. Київ: Знання, 2005. 399 с.

12. Педагогіка вищої школи: словник-довідник / уклад. О.О.Фунтікова; Гуманітарний ун-т «Запорізький ін-т держ. та муніципального управління». Запоріжжя: ГУ ЗІДМУ, 2007. 404 с.

13. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2005. 240 с.

14. Спіцин Є.С. Методика організації науково-дослідної роботи студентів у вищому закладі освіти. Київ:Вид. Центр КМЛУ,2003. 120с.

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства

2. www.school.edu-ua.net – освітній сайт, який представляє в Інтернеті українські навчальні програми, підручники, довідники, методичні посібники

3. http://www.cippe.edu-ua.net/akt.htm – дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті

4. www.udl.org.ua – українська система дистанційного навчання

5. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки

6. www.nbuv.go.ua – сайт бібліотеки ім.В.Вернадського

7. http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/ - Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2013 р. No 1176 [Електронний ресурс].

8. http:// mon.gov.ua/ - офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України.